

The Gleaner

Vol 16 (1980)

Μία αθησαύριστη αγγελία του Ν. Σ. Πίκκολου (1821)

Αλέξης Πολίτης

doi: [10.12681/er.344](https://doi.org/10.12681/er.344)

To cite this article:

Πολίτης Α. (1980). Μία αθησαύριστη αγγελία του Ν. Σ. Πίκκολου (1821). *The Gleaner*, 16, 301–305.
<https://doi.org/10.12681/er.344>

μεταγενέστερα χρόνια, από τις δηλώσεις των τυπογράφων στην αυστριακή λογοκρισία της Βενετίας, γνωρίζουμε ότι οι έκτυπώσεις των *Ἡμερολογίων* γίνονταν τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ φθινόπωρο τοῦ προηγούμενου ἔτους, ὥστε νὰ ὑπάρχει ὁ χρόνος γιὰ τὴν ἐγκαιρὴ διοχέτευσή τους στὴν ἀγορά.

Ἡ διατύπωση, στὸν Κατάλογο τοῦ 1802: «καὶ ἀκολουθῶς τῶν ἐπομένων χρόνων» πρέπει νὰ φανερώσει τὴν πρόθεση τοῦ Γλυκῆ νὰ ἐξακολουθήσει τὴν ἐτήσια δημοσίευση «*Μηρολογίου*» καὶ ἴσως, καὶ τὴ συνέχεια μιᾶς παράδοσης τῆς ὁποίας τὰ ἴχνη μᾶς διαφεύγουν ἀκόμη: οἱ λίγες ἐκδόσεις πού γνωρίζουμε δὲν πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύουν παρὰ ἓνα μικρὸ δεῦγμα τῆς συνολικῆς παραγωγῆς.

Φίλιππος Ἡλιοῦ

ΜΙΑ ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΗ ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ Ν. Σ. ΠΙΚΚΟΛΟΥ (1821)

Τὰ ὅσα σημειώθηκαν σὲ προηγούμενες σελίδες αὐτοῦ τοῦ τόμου γιὰ τὶς πρώτες ἐκδόσεις τῶν «*Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν*» καὶ τῶν «*Ἡθικῶν Διηγημάτων*» τοῦ Bernardin de Saint - Pierre, σὲ μετάφραση τοῦ Νικολάου Σ. Πίκκολου (βλ. *Ἄλ. Πολίτης*, «*Ν. Σ. Πίκκολος καὶ Φοριέλ*», σ. 5 καὶ 18), μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν τώρα, μὲ τὰ στοιχεῖα πού περιέχονται σὲ ἀθησαύριστο ἔντυπο τοῦ 1821. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1821 ὁ Πίκκολος τύπωσε στὸ Παρίσι, στὴν τυπογραφία τοῦ J. M. Eberhart, προαγγελία τῆς ἐκδοσης, μὲ ἐκκλιση γιὰ προεγγραφή συνδρομητῶν (8ο, σ. 1-4). Ἀντίτυπο τοῦ ἔντυπου αὐτοῦ, συσταχωμένο μὲ τόμο τοῦ Λόγιου Ἐρμῆ τοῦ 1820, βρίσκεται στὴν βιβλιοθήκη τοῦ κυρίου Ἀριστείδη Γαρίνη (Ἀθήνα), ὁ ὁποῖος μὲ προθυμία τὸ ἔβασε στὴ διάθεσή μου. Τὸ κείμενο τῆς ἀγγελίας ἐπανεκδίδεται ἐδῶ φωτομηχανικά.

Ἐπιβεβαιώνεται ἔτσι ἡ πρόθεση τοῦ Πίκκολου νὰ τυπώσει σὲ ἕνα ἐνιαῖο τόμο τὶς μεταφράσεις τεσσάρων ἔργων τοῦ Βερναρδίνου Σαμπιέρρου: «*Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν*», «*Ἰνδικὴ Καλύβη*», «*Λέσχη τῆς Σουράτης*» καὶ «*Περιήγησις τῆς Σιλεσίας*». Στὸ σχέδιο αὐτὸ ἀνταποκρίνεται καὶ μιὰ πρώτη προμετωπίδα τοῦ ἔργου πού ἔχει διατηρηθεῖ σὲ ὀρισμένα ἀντίτυπα («*I. E. Βερναρδίνου Σαμπιέρρου, Ἡθικὰ Διηγήματα τ έ σ σ ε ρ α . . .*»), καὶ ἡ ὁποία ἀντικαταστάθηκε στὴ διάρκεια τῆς ἐκτύπωσης (βλ. *Ἄλ. Πολίτης*, *ὁ.π.*, σ. 18 σημ. 40). Τελικὰ οἱ μεταφράσεις αὐτὲς κυκλοφόρησαν σὲ δύο ἀνεξάρτητους τόμους (1823 καὶ 1825): ὁ πρῶτος περιέχει μόνον «*Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν*» καὶ ὁ δεύτερος «*Ἡθικὰ Διηγήματα τ ρ ι α*».

Ἡ ἀγγελία τοῦ Πίκκολου εἶναι χρονολογημένη «*α' Ἰανουαρίου αὐακ'*» καὶ ὁ μεταφραστὴς σημειώνει ὅτι «ὁ τύπος θέλει ἀρχίσει τὸν Μάιον μῆνα». Ἡ ἐκρηξὴ τῆς ἐπανάστασης ἀνάσπει προσωρινὰ τὴν ἐκδοση καὶ τροποποίησε τὸ ἀρχικὸ ἐκδοτικὸ σχέδιο. Δὲν μπόρεσα νὰ ἐξακριβώσω τὴν τύχη τῆς μετάφρασης τῶν «*Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν*» σὲ ὀθωμανικὴ γλώσσα τὴν ὁποία βιάστηκε νὰ προλάβει ὁ Πίκκολος. Οὐμίζω, τέλος, ὅτι πρόσφατα δημοσιεύθηκε (Στ. Φασουλάκης, *Ἄγνωστες ἀγγελίες ἐκδόσεως βιβλίων τυπωμένες στὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ἑλλάδα*, Ἀθ. 1979, σ. 21 - 24) «*Προκήρυξις*» τοῦ Πίκκολου (Παρίσι, 13 Ἰανουαρίου 1841), μὲ τὴν ὁποία ἀνγγέλλεται ἡ δεύτερη («*ἐγκυρη*») ἐκδοση τῶν ἔργων τοῦ Bernardin de Saint - Pierre στὰ ἑλληνικά.

Ἀλέξης Πολίτης

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ.

ΚΑΝΕΙΣ ἀπ' ἐκείνους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ γενθῶσι τῶν Γαλλῶν ἢ ἄλλου φωτισμένου ἔθνους τὴν φιλολογοίαν, δὲν ἀγνοεῖ τὴν φήμην τοῦ Βερναρδίνου Σαιμπιέρρου (Bernardin de Saint-Pierre). Τινὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι κλασικὰ ὄχι μόνον εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλην τὴν σοφὴν Εὐρώπην. Τοιαῦτα εἶναι μάλιστα Τὰ ΚΑΤΑ ΠΑΪΔΙΟΝ ΚΑὶ ΒΙΡΓΙΝΙΑΝ, καὶ Ἡ ἸΝΔΙΚὴ ΚΑΛΪΒΗ. Μετὰ τὸν Τηλέμαχον τοῦ Φενελῶνος κἀνὲν βιβλίον ἴσως δὲν ἔγινε πλέον περισπούδαστον, οὐδ' ἐμεταφράσθη εἰς περισσοτέρας γλώσσας καὶ συχνότερα παρὰ τὸ πρῶτον. Χωρὶς νὰ ἐπαρισμήσω ἐδῶ ἕλας τὰς μεταφράσεις, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι διεξοδικώτατον, ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι Ἀγγλικά μὲν εὐρίσκονται τέσσαρες, Γερμανικά δὲ τρεῖς. Ἐν συντόμῳ, τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐπυλλαπλασιάσθη εἰς τὸς δύο κόσμους μὲ ἕλα τὰ μέσα, ὅσα ἔχει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ φανερόνῃ εἰς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ τὰ φρονήματα καὶ πάθη του. Ἡ ποίησις, ἡ μουσικὴ, ἡ ζωγραφία ἐδανείσθησαν καὶ δανείζονται καθ' ἡμέραν ἀπ' αὐτὸ ὑποθέσεις, φιλοτιμούμεναι νὰ ἐκτυπώνωσιν, ἐκάστη κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῆς τρόπον, τὰ ἀθάνατα κάλλι του.

Τοῦτο τὸ ἠθικώτατον σύγγραμμα πολλάκις καὶ πάντοτε μὲ ἠδονὴν ἀναγνώσας, ἐπεθύμησα νὰ τὸ κοινοποιήσω διὰ τῆς μεταφράσεως εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου μὲ ἄλλα τρία τοῦ αὐτοῦ συγ-

(2)

γραφῆως διγηήματα, τὴν Ἰνδικὴν Καλύβην, τὴν Λέσχην τῆς Σουράτης, καὶ τὴν Περιήγησιν τῆς Σιλεσίας, γεννήματα ἄξια τοιούτου πατρὸς, πνέοντα, καθὼς ὅλα τὰ λοιπὰ, Σωκρατικὴν σοφίαν, γλυκύτητα καὶ χάριν. Ἐπρόβλεπα τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου, χωρὶς ν' ἀποδειλιάσω μετέπειτα ὅμως, ἀπαντῶν μεγαλητέρας ἀπ' ὅ,τι ἐσοχάζομην, πολλάκις ἐδίδαξα καὶ ἀπεπίσθη, καὶ πολλάκις ἀνεπαύρησα. Ἐπεξεώρασα τὴν μεταφρασίμ μου κατὰ τὴν δωδεκάτομον ἔκδοσιν τῶν Ἀπάντων τοῦ Σαιμπιέρρου, τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος τόμος, ὁ περιέχων τὸν βίον του, μόλις πρὸ δύο μηνῶν ἐφάνη τελευταῖος μετὸν δεύτερον. Διὰ τὰ γαίην ἄξιον ὅπως οὖν τοῦ πρωτοτύπου, ἐχρειάζετο βέβαια καὶ ἄλλας φροντίδας τὸ ἀπεικόνισμα, καὶ ἤθελα μετὰ χαρᾶς ἀναβαλεῖ ἀκόμη τὴν δημοσίευσίν του, ἂν δὲν ἐμάνθανα παρὰ τῆς γήρας τοῦ μπακαρίτου, ὅτι τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν μετεφράσθησαν καὶ εἰς Ὀθωμανικὴν γλῶσσαν. Τὸ νέον τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ παραβλέψω πάντα ἄλλον σοχασμὸν, καὶ νὰ ρίψω τὸν κύβον, διὰ νὰ μὴν ἔλθω ὕστερος τοῦ Ἀγαρηνοῦ μεταφραστοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν θέλω προσθέσει τὸν βίον τοῦ συγγραφέως, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐξηγητικὰς καὶ φιλολογικὰς σημειώσεις. Τὸ βιβλίον θέλει συμπληρωθῆ ἀπὸ 20 ἢ 23 κόλλας τοῦ τύπου εἰς μέγεθος, χαρτίου καὶ χαρακτῆρας, ὡς τῆς παρούσης προκηρύξεως. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ, δεμένου ἡμιγαλλισί, διορίζεται διὰ τοὺς συνδρομητὰς 13 γρ. εἰς τὴν Ἑλλάδα, 9 γρ. εἰς τὴν Γαλλίαν, 10 ρούβλ. εἰς τὴν Ῥωσίαν, καὶ 4 ἀργυρὰ φλωρίνια εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν. Τόσα μόνον σώματα θέλουσιν τυπωθῆ εἰς περγαμνηνοειδῆ χάρτην (papier velin), ὅσα ἐπίτηδες παραγγελλοῦν. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι διπλασία.

(3)

Ὁ τύπος θέλει ἀρχίσει τὸν Μάϊον μῆνα. Ἡ καταγραφή τῶν συνδρομητῶν γίνεται μὲ προκαταβολήν,

- ἘΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ^ω. Σκαρλάτῳ Παπαρηγοπούλῳ καὶ Κ^ω. Ἰ. Πολυγρονιάδῃ.
 ἘΝ ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Ζαυῆ Βλασῆ, καὶ Κ^ω. Ἰω. Μαυροκορδάτῳ.
 ἘΝ ΧΙῶ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Γε. Γλαράκῃ.
 ἘΝ ΚΥΔΩΝΙΑΙΣ, παρὰ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Θεοφίλῳ.
 ἘΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Νικολάῳ Ζαδέ.
 ἘΝ ὙΔΡΑ, παρὰ τῷ Κ^ω. Παναγιώτῃ Μπεγλοπούλῳ.
 ἘΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, παρὰ τοῖς ἱατροῖς Κ^ω. Ἰω. Ἀσάνῃ καὶ Γερασίμῳ Βαλσαμάκῃ.
 ἘΝ ἈΓΙΑ ΜΑΥΡΑ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Ἀθανασίῳ Πολίτῃ.
 ἘΝ ἸΘΑΚῃ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Θεοδοσίῳ Τσηλιάνῃ.
 ἘΝ ΒΟΥΚΟΡΕΣΤΙῶ, παρὰ τῷ Ἀρχοντὶ Ποστελνίκῳ Κ^ω. Ἰακώβῳ Ρίξῳ καὶ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Γε. Γεναδίῳ.
 ἘΝ ΚΡΑΙΟΒῃ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ἸΑΣΙῶ, παρὰ τῷ Ἀρχοντὶ Ποσεινίκῳ Κ^ω. Ἰακωβάκῃ Ρίξῳ.
 ἘΝ ὈΔΗΣῶ, παρὰ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Ἰω. Μακρῇ καὶ Κ^ω. Ἀθανασίῳ Σεκίρη.
 ἘΝ ΜΟΣΧΑ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΝΙΣΣῃ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΤΑΪΓΑΡΡΟΚῶ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ, παρὰ τῷ Ἀρχοντὶ Προξένῳ Κ^ω. Δημητρίῳ Καπούδα.
 ἘΝ ΒΙΕΝΝῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Κ. Κοκκινάκῃ.
 ἘΝ ΤΕΡΓΕΣΤῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Παντολέοντῃ Μαυροκορδάτῳ.
 ἘΝ ΛΙΒΟΥΡΝῶ, παρὰ τῷ Κ^ω. Μιχαήλ Ροδοκανάκῃ.
 ἘΝ ΒΕΝΕΤΙΑ, παρὰ τῷ Κ^ω.
 ἘΝ ΛΟΝΔΙΝῶ, παρὰ τῷ Κ^ω. Ἀλ. Κοντοσύλῳ.

Ὅσοι ἄλλων πόλεων κάτοικοι ἐπιθυμοῦν ν' ἀποκτήσωσι τὸ βιβλίον, παρακαλοῦνται νὰ στείλωσι τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ τὰ

(4)

ὀνόματά των εἰς κανένα τῶν ἀνωτέρω σημειωμένων φιλογενῶν
ἐπισατῶν.

Ἐν Παρισίῳ, ἀ' Ἰανουαρίου, αῳκζ.

Ν. Σ. ΠΙΚΚΟΛΟΣ.